

Inummarissarneq – En Inuit tænkemåde

Af Jørn Berglund Nielsen, mag. art.

5. januar 2005

Denne artikel er et bidrag til den igangværende uddannelses- og samfundsdebat. Der fremlægges resultater fra et igangværende forskningsarbejde og ph.d. projekt. Det er mit håb, at ideen om "Inummarissarneq" kan bidrage til øget bevidsthed i bestræbelserne for selvstyre og selvbestemmelse. Frihed for det grønlandske folk.

Vi tager udgangspunkt i Inuit filosofi og tænkemåde. Desuden anerkender vi, at der så at sige ibrørende i Inuit sproget allerede eksisterer en unik viden og videnbank. Det er derfor en af vores fornemmeste opgaver, at finde ud af hvordan vi aktiverer og anvender denne videnbank.

Inuit tænkning

Inuit kulturen har rødder tilbage til tiden før istiderne via Beringstrædet til Sibirien og Asien og Inuit sproget er stadig vitalt. Dette endog på trods af omfattende koloniseringsbestræbelser. Vi kan således med glæde iagttage hvordan Inuit's gamle viden og teknologi via dansk, engelsk, russisk og andre sprog optages i andre kulturer. Vi kan også glæde os over at fremmede tænkere og opfindere m.fl. kan bidrage positivt til Inuit's tankegang, teknologi og samfundsudvikling. Til disse hører blandt mange vigtige tænkere som Platon, G. W. F. Hegel, E. Kant, A. Gramsci, P. Freire, G. Smith. Sidst nævnte er en Maori professor i uddannelse og læring. Fra vores egne række kan nævnes prof. emeritus R. Petersen og H.C. Petersen. Det er ikke stedet at berette om alle disse forfatteres teorier og tanker. De er nævnt fordi dele af deres tankegods ligger til grund for nærværende artikel.

Vejen mod selvstændighed

Min formodning er, at vi mere end nogensinde før behøver, at huske på og lære hvorledes vi kan trække på og aktivere vores Inuit videnbank. Denne indeholder blandt andre - at tanken går forud for handling og at overlevelse undertiden afhænger af lynhurtig tænkning og handling. Det er velkendt, at det gennemtænkte og velplanlagte har bedst chance for succes. Dette burde være et

selvfølgelig udgangspunkt for de nødvendige forandringsprocesser som Grønland står midt i. Men også for de tiltag som nødvendigvis må ske i de kommende år på vej mod selvstændighed.

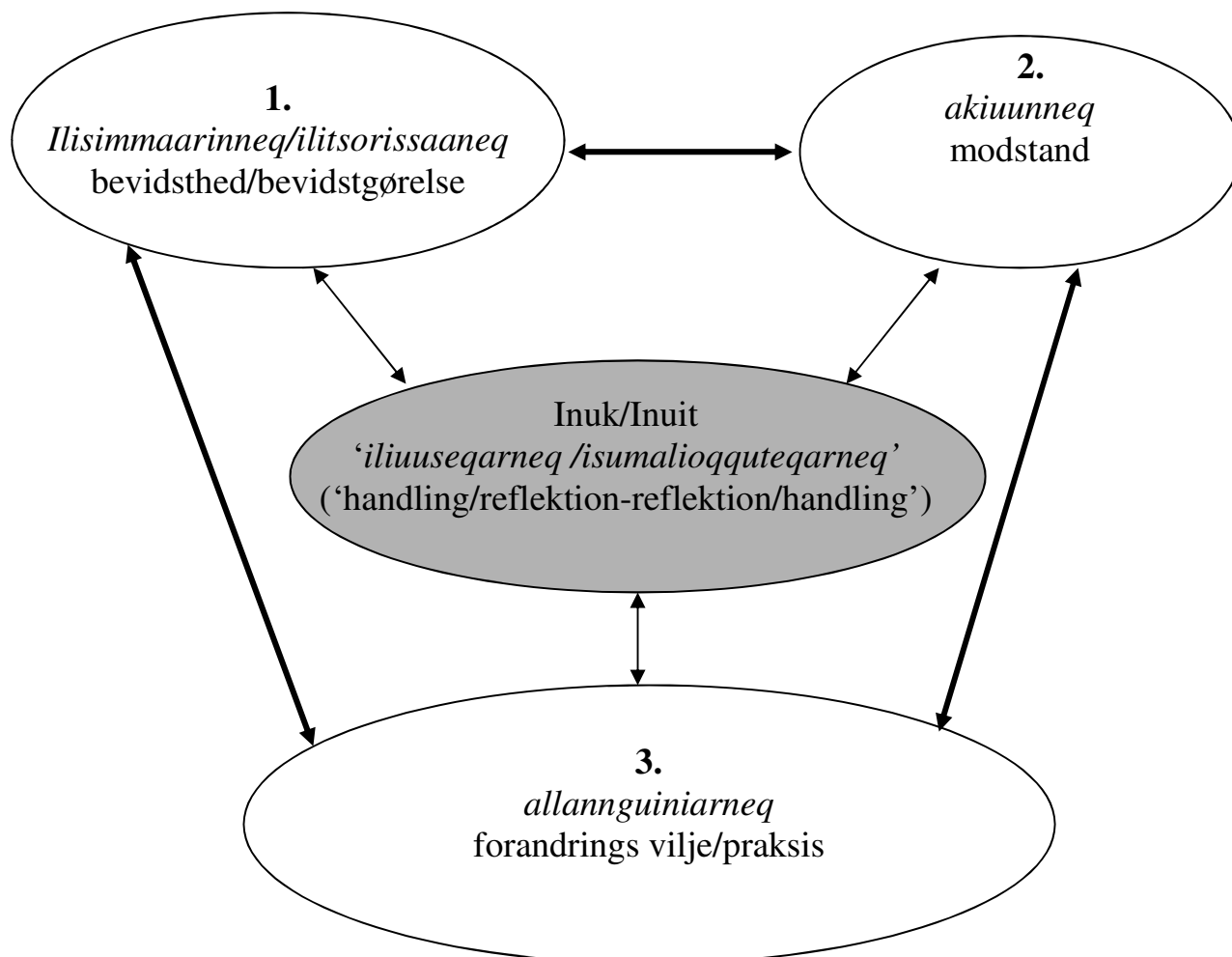
Inuit videnbank

Vore forfædre sikrede samfundets overlevelse ved den kollektive videnbank og et sofistikeret tanke- og samfundssystem der overleverede viden blandt andet gennem *angakkoq* institutionen og en omfattende fortælletradition. I denne stod fællesskabet over den enkeltes ve og vel. Dette er bedst eksemplificeret i vores fællesejendomsret til landet. Det vil sige der eksisterede en ofte hårfin balance mellem enkeltpersonen og fællesskabet. I det hele taget er og var begrebet balance et gennemgående ideal eller tilstand for Inuit samfundet. Fysisk kan dette ses i udviklingen af for eksempel kajakteknologien og i omfattende fangstdelings praksis og kødgavegivnings systemer. Viden om fællesfangst, forråds indsamling og taburegler osv. bidrog således til regulering af Inuits naturudnyttelse – integreret i tænkemåde og dermed også i læringsadfærd. Disse er ikke nævnt med henblik på at forherlige det forgange eller noget specifikt ønske om at vende tilbage. Snarere som en nødvendig modvægt til den igangværende individualiserings og privatisering proces og som katalysator i selvbestemmelsesbestrebelse. Det vil sige vigtige forudsætninger når vi planlægger uddannelse og gør tanker om læringsstrategier og kompetenceudvikling. Det er også vigtigt, at vi ikke nedgøre vores kulturarv i disse bestræbelser. I vores forandrings proces bør vi tilstræbe ikke at anvende de samme dehumaniserende måder som vores koloniserer anvendte. Vi bør således søge nye Inuit tænkemåder og uddannelsesprocesser der kan skabe ny samfundsmæssig og humaniserende dynamik.

Opgør med afhængighed

Mange års fejlagtig udvikling baseret på afhængighed har medført omfattende nedgørelse af vores kulturarv. Inuit tankegang er ofte umyndiggjort af den koloniale viden og læringsadfærd som derfor har passiviseret store dele af samfundet. For at ændre dette foreslår jeg ”Inummarissarneq” som tanke og handlingsmodel.

Inummarissarneq model (Inuit Dynamisk Humaniserings model)

Budskabet er enkelt fortalt, at hvem du/I end er – gør dig/jer selv bevidst om hvor du/I står i livet. Derfra kan du/I så finde ud af hvor du/I skal hen. Det vil for eksempel sige, hvad der er godt eller nødvendigt for dig og din familie? Det er vigtigt, at huske - alle startpositioner er lige gode og at mennesket/menneskene er i centrum. Med denne model, som redskab kan du således tilføje dig selv eller din tilhørsgruppe ny dynamik. Der findes selvfølgelig personer og grupper der forholdsvis ubesværet kan skifte fra position til position. Disse mennesker, ressourcerige personer om man vil, kan derfor indgå i synergi og være behjælpelige for andre. Vi vover dernæst den tanke at den kulturelle og sociale forstærker effekt fremmes ved samarbejde og fælles mål. Blot er det vigtigt for at skabe fremdrift at man gør sig klart hvor man er i denne model.

Alle har et ståsted

De tre positioner er følgende: I position 1, bevidstgørelse, står ofte de folk der overvejende tænker og teoretiserer i sikker afstand fra resten af samfundet. Folk, som derfor kunne få glæde af at få afprøvet deres teori og viden. Det vil sige, at få praktiseret eller få udfordret deres tanker og uddannelser. Dette er undertiden omtalt som elfenbenstårnsproblematikken. I position 2, modstand, står de mange som det meste af deres liv har levet i modsætning til, og ofte i trods til det bestående, og som derfor kunne få stor glæde ved enten at praktisere eller teoretisere deres modstand mere. Dette kan for eksempel ske ved at påbegynde en uddannelse eller ved at åbne en bog. I position 3, forandringspraksis, befinder de personer som har besluttet sig til at gøre noget ved det og praktisere deres viden. Desværre er det også her vi finder de personer der for eksempel er begyndt at stå i stampe i deres liv eller på deres arbejdsplads. Ofte på baggrund af års praktisering af gammeldags viden og uddannelse. Disse folk har behov for efteruddannelse eller nye græsgange - nye tankemæssige udfordringer.

Konklusion

Min tese er derfor, at vi ved hjælp af nogle få velvalgte inuit begreber og inuit tankemåder kan sammenstille en model som redskab til at forstå vores udviklings- og forandrings processer på vejen mod selvstændighed. ”Inummarissarneq” modellen er et redskab til at skabe nye tanker - øget bevidsthed om aktive forandringsprocesser. Med andre ord er den et bidrag til, hvorledes vi kan højne uddannelsesniveaet her i Grønland. Viden har også vigtige anknytninger til følelser og sociale relationer. Sådanne overvejelser er nødvendige for at befri det grønlandske folk fra det koloniale tankegods. Nye tanker og åbenhed for omstilling er tvingende nødvendigt for den enkelte såvel som for hele samfundsgrupper, på Grønlands vej mod selvstændighed.